

1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Gerçekleştirildi (2013)

1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Gerçekleştirildi

RTÜK, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü ve Çocuk Vakfı tarafından düzenlenen, çocuk ve medya ilişkisinde medyanın olumlu ve olumsuz etkilerinin irdelenerek, çözüm yollarının aranacağı 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi gerçekleştirildi. Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ın himayesinde düzenlenen Kongreye, 116 çocuk ve 395 yetişkin delege katıldı. Ayrıca Kongreyi düzenleyen kuruluşların temsilcileri ile RTÜK Üyeleri de hazır bulundu.

Kongrede, RTÜK'ün gerçekleştirdiği "Türkiye'de Çocukların Medya Kullanma Alışkanlığı Araştırması"nın sonuçları ilk kez RTÜK Başkanı Prof. Dr. Davut Dursun tarafından açıklandı. Kongrede ayrıca TÜİK'in "Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanımı ve Medya Araştırması"nın yanı sıra ikisi TRT Çocuk tarafından gerçekleştirilen çocuk ve medya ilişkisine yönelik 4 önemli araştırma daha yine kamuoyu ile paylaşıldı.

Kongre kapsamında 2 ayrı Çocuk ve Medya Karikatür Atölyesi düzenlendi. Kongrede, bütün çocuklar, kongrenin doğal üyesi ve Gözlemci Delege olarak görüş açıkladı. Kongreye, 9-18 yaş grubunda 116 çocuk delege katıldı. Çocuk delegeler, medya konusunda görüşlerini sözlü ve yazılı sunum, poster, karikatür, fotoğraf ve filmle açıkladılar. 9-12, 13-15, 16-18 yaş grubu için üç ayrı Çocuk Hakları ve Çocuk Görüşü Komisyonu kuruldu. Kongre Genel Kurulu'nu 1 çocuk ve 1 yetişkin Divan Başkanı yönetti. Kongrede yurt içinden 29, yurt dışından 20 çocuk medyası ve uzmanı bildiri sundu.

Çocuk ve Medya Kongresi'nde, "Okuma Kültürü ve Medya Komisyonu", "Medya Okuryazarlığı Eğitimi Komisyonu" ve "Mevcut Durum ve Strateji Geliştirme Komisyonu" başlıklı 3 Yetişkin Komisyonu görev yaptı. Kongrenin ana konuları, sunulacak bildiri ve araştırmalar yanında, düzenlenecek oturumların konu ve temaları koruyucu, yetkilendirici-önleyici medya okuryazarlığı eğitimi ve çocuk haklarına dayalı içerik geliştirici medya ile çocuk ve medya hukuku olarak belirlendi.

Kongrenin açılış konuşması çocuk sözcüsü Aleyna Saral tarafından yapıldı. Daha sonra Kongre Başkanı Prof. Dr. Haluk Yavuzer, kongrenin amacı ve kapsamı hakkında bilgi verdi.

Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç ise kongrede yaptığı konuşmada, "Çocuğa yatırım yapan, onu koruyan ve iyi yetiştiren toplumlar her zaman başarılı olmuş, tarih sahnesine isimlerini yazdırmışlardır. Çocukları iyi yetişen milletin, hiçbir şeyden korkmasına gerek yoktur" dedi.

Arınç, konuşmasına şöyle devam etti: "Çocuk bir toplumun geleceğidir. Çocuğa yatırım yapan, onu koruyan ve iyi yetiştiren toplumlar her zaman başarılı olmuş, tarih sahnesine isimlerini yazdırmışlardır. Çocukları iyi yetişen milletin, hiçbir şeyden korkmasına gerek yoktur. Yeter ki çocuğun kıymetini bilen ve geliştiren adımlar atılabilsin. Çocuk kendine yetene kadar edilebilir. Yetişkinlere ihtiyaç duyar. Kendimizin nasıl büyüdüğünü bilmeyiz, nasıl ayağa kalktığımızı, ilk kelimemizin ne olduğunu hatırlamayız. Ancak bu anlarda yanımızda olanlar için o anlar unutulmaz anlardır. Bunun gibi bir çocuk nasıl ayağa kalkıyor, yürüyor, koşuyor, konuşuyorsa çocuğun büyüme evrelerinden birisi de sosyalleşmesi ve dış dünya ile irtibat kurmasıdır. Bebeklik döneminde çocuk ne kadar edilegense sosyalleşirken de en az o kadar desteğe muhtaçtır. Toplumların en değerli parçası olan çocukların artık yeni bir arkadaşı var. O da medya. Bu arkadaş kimine iyi, kimine kötü alışkanlıklar kazandırıyor."

Çocukların artık "yeni nesil ekran kuşağı" olarak yetiştiklerini vurgulayan Arınç, "Teknolojik gelişmelerle çocuk, ekran karşısında, sadece edilgen değil, dokunarak da etkin katılım sağlıyor. Ekranlara bakarak ve dokunarak yepyeni sayfalara giren yavrularımız, sanal alemde kendilerini özgür, bağımsız ve serbest hissediyor. Denizde yüzemeyen çocuk internette sörf yapabiliyor. Çocuk yaşlarıyla mahallede sosyalleşmesi gerekirken yapay dünyalarda sanal arkadaşlıklar

kuruyor. Farklı suretlerde, hayallerle dolu yeni medya dünyasında sınırsızca dolaşılıyor. Bu alemde trafik yok. Anne baba baskısı yok. 'Sus, sen çocuksun' aşağılaması yok. İstedini yap, eğlen, dolaş, konuş, bağır, ne istersen yap... Bunların hepsi var" diye konuştu. Bu gerçeğin farkındalığıyla, çocuk doğasının istismarına karşı tüm paydaşlarla bugün yeni bir başlangıç yapıldığını söyleyen Arınç, "Yeni nesil, yeni medyayla birlikte hepimizi şaşırtıyor. Q, X, Y, Z kuşağının ne olduğunu dahi anlayamadan çocuklarımız yetişkinler olarak karşımıza çıkıyor. Bu konuda RTÜK'ün yapmış olduğu Türkiye'de Çocukların Medya Kullanma Alışkanlıkları Araştırması'ndan bazı verileri sizlerle paylaşmak istiyorum" dedi. Başbakan Yardımcısı Arınç, yeni kuşağın yüzde 61'e yakınının internet, yüzde 47'ye yakınının bilgisayar ve tablet, yüzde 45'inin de cep telefonu kullandığını anlatarak, televizyonun yeni kuşağın tercihleri arasında yüzde 40'lık bir oranla kendisine ancak 5. sırada yer bulabildiğini dile getirdi.

Arınç, araştırmaya ilişkin şu bilgileri verdi: "Yine aynı araştırmada çocukların yüzde 46'sının cep telefonu taşıdığı, bir öğrencinin günde 2 saat 39 dakikasını telefonuna ayırdığı görülüyor. Türkiye İstatistik Kurumunun Çocuklarda Bilişim Teknolojileri ve Medya Araştırması'nda ise bilgisayar kullanım yaşının 8, internet kullanım yaşının 9, cep telefonu kullanım yaşının 10 olduğu görülüyor. Bütün bu göstergeler bizlere kitle iletişim araçlarıyla çocuklarımız arasındaki ilişkinin her geçen gün daha fazla keşiştiği, kitle iletişim araçlarının artık çocuklarımızın hayatlarının vazgeçilmez bir parçası haline geldiğini gösteriyor. Sınırların kalktığı, dünyanın adeta bir köye dönüştüğü günümüzün iletişim dünyasında çocuk ve medya ilişkisi ve bu ilişkiden kaynaklanan sorunlar yerel ve dar bir perspektifle çözülemeye hale geldi. Bugün bu salonda, dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen çok değerli akademisyen ve uzmanlarla çocuk ve medya alanında ülkemiz ve dünya ölçeğinde çözümün bir parçası olmaya, kendi sözümüzü söylemeye ve yol haritamızı belirlemeye yönelik bir adım atmaya çalışacağız." Tüm dünyada tematik kanallar dışında kalan yayınların ev ve aile akışına göre düzenlendiğini, en büyük tüketici kitlesinin çocuk olmasına karşın yeni medyanın "yetişkinler imparatorluğunun biçimlendirdiği" bir iletişim aracı olarak algılandığını kaydeden Arınç, "Çocuk, televizyonu bir görsel oyuncak gibi görür ve kullanır. Dramatik kurgulu dilin, televizyon haberlerini masala dönüştürdüğünden haberi olmaz. Masal kurgusuyla benzerlik gösteren bir haberin onu gerçek dünyadan kopardığının farkına bile varamaz. Çocuk gerçek ile masalın birbirine karıştığı bir rüya aleminde gibidir" diye konuştu. Yalnızca Türkiye'de değil dünyanın tüm gelişmiş ülkelerinde dahi küçük çocukların, yaşlarına ya da kültürlerine uygun olmayan, sağlıklı çocuk gelişmesi yerine kazanç sağlama amacıyla hazırlanmış, zengin görsel

yöntemlere özendirildiğine dikkati çeken Arınç, her türlü şiddetin en kolay hedefinin çocuklar olduğunu vurguladı.

Arınç, şöyle devam etti: "Aile içindeki ve toplumdaki şiddetin yanında özellikle çocuklar, şiddeti izleyerek de model alabilirler. İletişim araçlarının müşterisi, her yaşta insandır. Televizyonlar açık olduğu müddetçe her çocuk onun etki alanındadır. Televizyonları kapatmak bir çözüm olmayacağına göre kalıcı ve etkili çözüm yollarının arayışı içerisinde olmamız gerekiyor. Bunu çocuklarımız için, toplumumuz için, dünya insanlığı için de başarmak zorundayız. Bugün bulunduğumuz bu noktada, 'yasak' kelimesinin adını bile telaffuz etmek istemiyorum. Yaşadığımız çağı bir 'Ekran Çağı' olarak da nitelendirebiliriz. Öyle ise Ekran Çağında, ekranların karartılmasına

izin veremeyiz. Bu sorun tüm devletlerin ve insanlığın sorunudur. Bunun altından tek başımıza kalkmamızın imkanı yoktur. Modern dünya şiddet kültürü ile iç içe yaşarken, hiçbirimiz şiddet olgusundan tek başımıza kurtulamayız. İletişim ortamının yaygınlaştırdığı her olumsuzluğun öznesi olan insanı koruma sorumluluğu, toplumsal medya düzeninin de alanına girmektedir. Sorumluluğun içselleştirilmesi kadar, toplumsal aklın harekete geçirilmesi de herkesin etkin katılımı ve rol alması ile gerçekleşebilir. Tüm dünyadan her türlü haberin, şiddet içerikli sinema ve dizi filmlerinin, cinsellik, pornografi, ayrımcılık, savaş ve çocukların ruhsal gelişimini olumsuz etkileyecek görüntülerin yer aldığı televizyon ekranlarından ve etkisinden çocuklarımızı korumalıyız."Medyanın olumsuz etkilerinden, hangi stratejik amaç ve eylemlerle nasıl korunulacağı kadar, geliştirici özelliklerinden nasıl yararlanılacağına odaklanmanın daha yararlı sonuçlar doğuracağına inandığını belirten Arınç, "Çocuk ve medya sorununu ertelemek yerine görünür kılmak, çocuğu ve yetişkini medyanın nesnesi değil, çözümün öznesi durumuna getirmek; daha açık ifadeyle, medya ile yüzleşmek öncelikli amacımız olmalıdır" ifadelerini kullandı.

Kongrenin "Çocuk ve Medya okuryazarlığı" konulu açılış oturumunu Okan Bayülgen yönetti. Bu bölümde Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Erol Nezih Orhon ve UNİCEF Temsilcisi Barbara Kolucki ve Prof. Dr. Aleksander Fedorov Medya Okuryazarlığı konusunda konuşma yaptılar. Daha sonra RTÜK tarafından gerçekleştirilen Türkiye'de Çocukların Medya Kullanma Alışkanlıkları Araştırması bulguları Üst Kurul Başkanı Prof. Dr. Davut Dursun tarafından kamuoyuna açıklandı.

1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresinin "Türkiye'nin ilk çocuk ve medya stratejisi hazırlanıyor" konulu oturumunda RTÜK Üyesi Nurullah Öztürk, "bu belgenin hazırlanmasının her aşamasında bulunmuş biri olarak adeta bir Anayasa metni hazırlar gibi çalıştık" dedi. Stratejik belgenin çok önemli olduğunu vurgulayan Öztürk, "bu belge ülkede çok geniş bir kesimi, resmi kurum ve kuruluşları ilgilendiren bir belgedir ve bir emanettir, bu emanetin iyi sahiplenilmesi gerekmektedir" diye konuştu.

Prof. Dr. Davut Dursun'un oturum başkanlığını yaptığı Prof. Dr. Kathryn C. Montgomery'nin ve Jayne Kirkham'ın konuk olduğu oturumda "Çocuklara yönelik medya ve politik konulara ilişkin sistemler" ile "Büyük veri devrinde çocukların gizliliğinin korunması" konuları üzerinde duruldu.

1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresinin ikinci gününde "Çocuklar ve Medya: Bilişsel ve Gelişimsel Eğitim" ve "Medya Okuryazarlığı" konulu oturumlar gerçekleştirildi. Medya Okuryazarlığı oturumunu Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Nabi Avcı yönetti. Komisyon çalışmalarının tamamlanmasının ardından çocuk ve yetişkin delegelerin bulunduğu Kongre Başkanlık Divanı oluşturuldu. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Üyesi Nurullah Öztürk'ün de görev aldığı Başkanlık Divanının yönetiminde çocuk ve yetişkin komisyonları tarafından hazırlanan raporlar okunarak kongrenin görüşüne sunuldu.

Çocuk Bildirisi ve Kongre kapanış bildirgesinin okunmasının ardından izleme kurulunda görev alacak temsilciler ve çocuk komisyonu üyeleri belirlendi. Kongre sponsorlarına plaketlerinin sunulmasından sonra Kongreyi düzenleyen kuruluşların temsilcilerinin kapanış konuşmalarının

ardından Kongre sona erdi. (İstanbul, 15.11.2013)

1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Çocuk Bildirisi ve Kapanış Bildirisi için [tıklayınız](#).

